

Treball de Fi de Màster

Codi: 42960
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313816 Biblioteca Escolar i Promoció de la Lectura	OB	0	2

Professor/a de contacte

Nom: Maria Neus Real Mercadal

Correu electrònic: Neus.Real@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Altres indicacions sobre les llengües

L'anglès es combina amb el castellà i el català en l'elaboració dels treballs (llengües possibles de presentació i bibliografia)

Equip docent

Joan Portell Rifa

Cristina Correro Iglesias

Felipe Munita Jordán

Maria Neus Real Mercadal

Prerequisits

No s'estableixen prerequisits.

Objectius

El treball final de màster té com a objectiu principal aplicar els coneixements i habilitats desenvolupats durant el curs en el disseny, execució i defensa d'un projecte d'intervenció relacionat amb les biblioteques escolars i/o la promoció de la lectura. Es requerirà un treball de diagnòstic a partir d'una situació real, en un centre educatiu o en un entorn social, i l'establiment d'estratègies d'actuació, així com la previsió de la seva implementació, seguiment i avaluació.

Competències

- Aplicar en un marc real els continguts i habilitats adquirits en el desenvolupament del currículum i familiaritzar-se amb les funcions i tasques d'un context laboral.
- Contextualitzar l'activitat professional en les pràctiques i els hàbits lectors de les societats actuals, així com en els processos d'aprenentatge escolars.
- Desenvolupar estratègies d'innovació, creativitat i empenedoria en l'àmbit de la biblioteca escolar i el foment de la lectura.
- Desenvolupar habilitats de comunicació i de relació interpersonal per gestionar els projectes entre els diversos integrants de la comunitat educativa.

- Detectar les necessitats pel que fa a la lectura i la informació en contextos escolars i socials.
- Detectar, valorar i seleccionar els recursos de ficció i no-ficció adequats als diferents tipus de destinataris de la intervenció educativa o de promoció.
- Dissenyar, planificar i avaluar projectes de biblioteca, de plans de lectura de centre i de promoció social de la lectura adequats al context.
- Dominar i aplicar les TIC en els processos de gestió i difusió en un context de biblioteca 2.0.
- Gestionar la col·lecció, els recursos i els serveis de la biblioteca.
- Incorporar les TIC per aprendre, comunicar i compartir en contextos educatius.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats
- Relacionar i difondre les activitats culturals i de lectura, tant dels projectes propis com del context social, a través dels instruments adequats.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar la informació obtinguda partint dels indicadors i establir un diagnòstic de la situació de l'entorn de referència.
2. Aplicar i avaluar plans, projectes i accions per a la promoció de la lectura en diferents entorns.
3. Avaluar els serveis d'una biblioteca i identificar-ne les debilitats per establir propostes de millora.
4. Contribuir a la materialització d'algun projecte o acció de l'entorn laboral en el qual es desenvolupi el pràcticum.
5. Desenvolupar habilitats de comunicació i de relació interpersonal per gestionar els projectes entre els diversos integrants de la comunitat educativa.
6. Dissenyar i planificar, elaborar i avaluar un pla d'actuació partint d'un diagnòstic previ, en un entorn determinat.
7. Dissenyar un procediment de difusió de les accions culturals i de lectura generades per una biblioteca o qualsevol entorn d'intervenció cultural.
8. Elaborar guies i seleccions de recursos partint d'una necessitat de la biblioteca o de l'entorn d'intervenció cultural.
9. Identificar els indicadors clau per a la determinació de les pràctiques i els hàbits lectors de l'entorn de referència.
10. Incorporar les TIC per aprendre, comunicar i compartir en contextos educatius.
11. Proposar accions relacionades amb els processos de millora de la promoció lectora en una biblioteca escolar o en un entorn d'intervenció.
12. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
13. Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats
14. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca
15. Triar entre les diferents aplicacions i recursos TIC, els més adequats en funció de les activitats dissenyades i els objectius esperats.

Continguts

- Estructura i característiques d'un pla de lectura de centre i d'un pla de promoció de la lectura en context social.
- El diagnòstic de situacions de lectura en entorns escolars i/o socials.

- Instruments de diagnòstic segons objectius i contextos.
- Estratègies d'anàlisi de resultats.
- Estratègies d'actuació segons punts de millora detectats.
- L'avaluació d'estratègies de promoció de la lectura.
- Recursos materials i organitzatius per a la previsió detallada de les possibilitats d'implementació, seguiment i avaluació del pla proposat.

Metodologia

L'activitat formativa es durà a terme a través de tutories en petit grup i de tutories personalitzades.

Cada estudiant tindrà assignat un tutor entre els professors participants al màster que l'orientarà de manera personalitzada en la realització del TFM. A l'inici del curs es facilitarà un calendari de sessions col·lectives. A les sessions col·lectives s'estableix el disseny del projecte, que consta de: (1) treball de diagnòstic a partir d'una situació real, en un centre educatiu o en un entorn social, amb una bona detecció de les dades pertinents, (2) establiment d'estratègies d'actuació adequades als objectius, (3) previsió detallada de les possibilitats d'implementació, seguiment i avaluació i (4) redacció i presentació final.

A partir de les orientacions inicials, i amb l'assessorament del / la tutor / a del treball, es desenvolupa el projecte que ha de realitzar cada estudiant. En aquest procés de tutorització es va modificant el disseny original i s'estableixen els ritmes i fases del treball que s'ha de realitzar periòdicament fins a la seva finalització. Els estudiants s'hauran de dirigir al seu tutor per acordar les reunions particulars que realitzaran al llarg del curs. És sempre recomanable que els estudiants enviïn als seus tutors documents escrits prèviament a les reunions.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Supervisades			
Tutories	50	2	12
Tipus: Autònomes			
Recollida d'informació, diagnòstic i redacció del treball	100	4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 13, 14

Avaluació

L'avaluació del treball final de màster és continuada. Està basada en un informe de seguiment durant el procés d'elaboració del treball així com en la memòria escrita final i en la seva defensa pública davant d'un tribunal.

Els projectes poden ser de diferents tipus i adequats a contextos escolars o de promoció de la lectura en contextos socials, però el seu contingut ha de contemplar els següents apartats:

- 1) Introducció i justificació (inclou una presentació general del treball i la justificació de la proposta).
- 2) Marc conceptual
- 3) Disseny general del projecte: objectius de la diagnosi, tècniques, procediments i instruments utilitzats per a la diagnosi. Procediments d'anàlisi.

- 4) Anàlisi descriptiva, interpretativa i explicativa de la informació recollida per a la diagnosi.
- 5) Conclusions de la diagnosi.
- 6) Propostes d'intervenció en relació amb l'anàlisi prèvia.
- 7) Conclusions segons àmbit de promoció lectora, marc conceptual, adequació al context i estratègies d'intervenció.
- 8) Referències (totes les citades en el text, preferentment, seguint el criteri de citació de l'American Psychological Association, APA).
- 9) Annexos.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Defensa pública del TFM davant d'un tribunal	25%	0	0	2, 10, 13
Informe de seguiment del TFM	10%	0	0	4, 12, 13
Memòria escrita del treball final de màster	65%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15

Bibliografia

- Aliagas, C. (2011). *El desinterès lector adolescent. Estudi de cas de les pràctiques i identitats lletrades d'una colla d'amics des de la perspectiva dels Nous Estudis de Literacitat*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra [tesi doctoral en línia]
- Alvermann, D. (ed.) (2002). *Adolescents and literacies in a digital world*. New York: Peter Lang.
- Arias, J. & Ayuso-García, M. (2008). Evaluación de las colecciones de una biblioteca pública. Análisis comparado con otras bibliotecas colombianas y extranjeras. *Investigación Bibliotecológica* 22 (45), 125-152.
- Baró, M.; Aliagas, C.; Gorchs, G. (2013). *Com crear un ambient lector a l'escola?* Barcelona: Fundació Bofill. [en línia]
- Baró et al. (2012). Promoción de la lectura en las bibliotecas públicas de Cataluña: evaluación y resultados. *Profesional de la Información* 21 (3), 277-282.
- Baró, M.; Mañà, T. (2009). *Estudi sobre les accions de foment de la lectura a les biblioteques públiques de Catalunya*. [en línia]
- Baye, A.; Lafontaine, D.; Vanhulle, S. (2003). Lire ou ne pas lire: état de la question. *Les Cahiers du CLPCF (Centre de Lecture Publique de la Communauté Française)* 4, 3-64. [en línia]
- Bonilla, E.; Goldin, D. y Salaberria, R. (coords.) (2008). *Bibliotecas y escuelas. Retos y posibilidades en la sociedad del conocimiento*. México DF: Océano.
- Braun, L. et al. (2014). *The future of library services for and with teens: A call to action*. YALSA. [en línia]
- CCLIJ (Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil). (2005, 2010). *Hàbits de lectura dels infants i joves de Catalunya*. Informe no publicat. [Resum en línia]
- CIDE. (2003). *Los hábitos lectores de los adolescentes españoles*. Madrid: CIDE (Ministerio de Educación, Cultura y Deporte).

- Centelles, J. (2005). *La biblioteca, el cor de l'escola*. Barcelona: Rosa Sensat.
- Clark, C.; Foster, A. (2005). *Children's and young people's reading habits and preferences: the who, what, why, where and when*. National Literacy Trust. [informe en línia]
- Clark, C.; Rumbold, K. (2006). *Reading for pleasure: A research overview*. National Literacy Trust. [informe en línia]
- Clark, C.; Hawkins, M. (2009) *Public Libraries and Literacy*. National Literacy Trust. [informe en línia]
- Clark, C. (2010). *Linking School Libraries and Literacy*. National Literacy Trust. [informe en línia]
- Clark, C. (2012). *Children's Reading Today*. National Literacy Trust. [informe en línia]
- Clark, C.; Teravainen, A. (2017). *Book ownership and reading Outcomes*. National Literacy Trust. [informe en línia]
- Colomer, T. (2004). ¿Quién promociona la lectura? *CLIJ (Cuadernos de Literatura Infantil y Juvenil)* 168, 7-18.
- Cortés Villalba, C.; Gil Leiva, I. (2011). Evaluación de la biblioteca pública de Valencia mediante la técnica encadenada de "grupos de discusión" y "encuesta". *Revista General de Información y Documentación* 21, 335-362.
- CERLALC (2007). *Por las Bibliotecas Escolares de Iberoamérica*. Bogotá: CERLALC. [en línia]
- D. A. (2013). *La lectura en un centre educatiu: Saber llegir, llegir per aprendre, gust per llegir*. Barcelona: Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya. [en línia]
- García Gómez, F. (2013). Innovación en la biblioteca pública española: dónde estamos y hacia dónde vamos. *Revista General de Información y Documentación* 23 (1), 133-150.
- Gómez Soto, I. (2002). "Los hábitos lectores". A Millán, J. A. (coord.) *La lectura en España: informe 2002*. Madrid: Federación de Gremios de Editores de España.
- Gremi d'editors de Catalunya. *Hàbits de Lectura i Compra de Llibres a Catalunya*. [estudis periòdics quinquennals en línia]
- Gremio de Editores de España. *Estudis sobre el sector del llibre y lectura*. [estudis anuals en línia]
- Grupo Lazarillo. (2004). *Lecturas y lectores en la E.S.O. Una investigación educativa*. Santander: Consejería de Educación (Gobierno de Cantabria).
- Hall, C.; Coles, M. (1999). *Children's reading choices*. London: Routledge.
- Jaramillo, O. & Quiroz Posada, R. (2013). La educación social dinamizadora de prácticas ciudadanas en la biblioteca pública. *Educ. & Sociedade* 34 (122), 139-154
- Jover, G. (2007). *Un món per llegir: Educació, adolescents i literatura*. Barcelona: Rosa Sensat.
- Lessa, B & Ferreira Gómez, H. (2017). A biblioteca pública como um empório de ideias: evidências do seu lugar na sociedade contemporânea. *Inf. & Sociedade* 27 (1), 35-46.
- Lluch, G. y Zayas, F. (2015). *Leer en el centro escolar. El plan de lectura*. Barcelona: Octaedro.
- Lluch, G. & Sánchez García, S. (2017). La promoción de la lectura: Un análisis crítico de los artículos de investigación. *Revista Española de Documentación Científica* 40 (4).
- Lomas, C; Mata, J. (2007): "La construcción del hábito de leer" *Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura* 44: 9-18.

- Manresa, M. (2013). *L'univers lector adolescent: Dels hàbits de lectura a la intervenció educativa*. Barcelona: Rosa Sensat
- Manresa, M.; Margallo, A.M. (2016). Prácticas de lectura en red: exploración de blogs literarios adolescentes. *Catalejos. Revista sobre lectura, formación de lectores y literatura para niños* 2 (3), 51-69. [en línea]
- Manresa, M.; Real, N. (eds.) (2015). *Digital Literature for Children: Textos, Readers and Educational Practices*. Bruxelles: Peter Lang
- Marchesi, Á.; Miret, I. (dir) (2005). *Las bibliotecas escolares en España*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez/ IDEA. [en línea].
- Margallo, A. M. (2008). "Entre llegir com a nois i noies i llegir com a adults: el paper dels best-sellers". A Colomer, T. (coord). *Lectures adolescents* (pp. 219-236). Barcelona: Graó.
- Margallo, A.M. (2012). *Claves para formar lectores adolescentes con talento*. Ministerio de Educación Cultura y Deporte. Leer.es. [en línea].
- Marzal, M. & Parra Valero, P. (2009). La cooperación de la biblioteca escolar y la pública: alfabetización en información, "biblioteca integrada" y el mundo virtual. *Revista General de Información y Documentación* 19, 212-241.
- Miret, I.; Baró, M.; Mañá, T.; Velloso, I. y Montero, I. (2010). *Bibliotecas escolares «entre comillas»*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez. [en línea]
- Miret, I.; Baró, M.; Mañá, T. y Velloso, I. (2011). *Bibliotecas escolares ¿entre interrogantes?* Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez. [en línea]
- Munita, F. (2016). Prácticas didácticas, creencias y hábitos lectores del profesor en una escuela exitosa en la promoción lectora. *Ocnos* 15 (2), 77-97.
- Observatorio de lectura (Ministerio de Educación, Cultura y Deporte):
<http://www.mecd.gob.es/cultura/areas/libro/mc/observatoriolect/estudios-e-informes.html>
- Observatori de Biblioteques, Llibres i Lectura (UB): anuari 2016:
<http://www.raco.cat/index.php/AnuariObservatori>
- Petit, M. (1999). *Nuevos acercamientos a los jóvenes y la lectura*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica.
- Petit, M. (2009). *El arte de la lectura en tiempos de crisis*. México DF, Océano Travesía.
- Portell, Joan (2017). *Llegim? Com fer lectors entusiastes*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Ramírez Leyva, E. (2016) De la promoción de la lectura por placer a la formación integral de lectores. *Investigación Bibliotecológica* 30 (69), 93-116.
- Reyes, L. (2015). Lectura, educació literària i pla de lectura i escriptura en infantil i primària. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 65: 47-56. [Versió en castellà a *Textos de didàctica de la llengua i la literatura* 68, 47-56]
- Reyes, L. (2011). Fer lectors en un context advers. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura* 53, 58-67.
- Reyes, L. (2013). Lecturas escolares: el préstamo semanal de libros: una oportunidad para la formación literaria y la implicación de la familia. *Cuadernos de Literatura Infantil y Juvenil (CLIJ)* 255, 48-54.
- Robledo, B. H. (2010). *El arte de la mediación. Espacios y estrategias para la promoción de la lectura*. Bogotá, Norma.
- Sapiro, G. (2016). *La sociología de la literatura*. México: FCE.

Serna, M., Rodríguez, A., y Etxaniz, X. (2017). Biblioteca escolar y hábitos lectores en los escolares de Educación Primaria. *Ocnos* 16 (1), 18-49.

Soares Neves, J; Joao Lima, M. & Borges, V. (2008). *Práticas de promoção da leitura nos países da OCDE*. Lisboa: Gepe [en línea]

Van Vliet, M. (2012). Promoción de la lectura en el marco educativo. *Ocnos* 8, 67-74.